

**Ajankohtaiskatsaus
EKL:n yhdistystoiminnan kurssi**

Varapuhemies, kansanedustaja

Tarja Filatov

11.2.2026

**Vanhuutta ei voi ratkaista,
ystävät kalliit, sanoo isoäiti.
Sen kanssa on eletävä.
Sitä on siedettävä.**

**Sille on puhuttava ystävällisesti.
Sen kanssa on neuvoteltava.
Sen kanssa on pohdittava asioita,
tätä ilmiötä,
mysteeriä jopa.**

**Te jotka elätte nuoruutenne lumoissa
puoli vuosisataa ja ylikin,
mihin teillä on hätä?**

-Eeva Kilpi

**Suomen väestö on maailman vanhimpia.
65 vuotta täyttäneiden osuus Suomessa on 22 prosenttia.
Osuus on maailman kolmanneksi korkein
Japanin ja Italian jälkeen.
Ikääntyminen on onnistumisen indikaattori.
Terveysthuoltomme on mahdollistanut sen,
että yhä useampi ihminen voi elää yhä pidempää.**

1970-luvulla Suomessa oli kolmisen tuhatta 90-vuotiasta, nyt heitä on jo noin 50 000.

Ikäihmisten määrä kasvaa, mutta suurin muutos on kuitenkin siinä, millaisia ikäihmiset ovat.

KIIKKUSTUOLISTA NETTIIN JA BAANALLE

**Terveelliset elämäntavat
ja terveydenhoidon paraneminen
ovat muuttaneet ikääntymistä.
On alettu puhua myöhäiskeski-ikästä,
65—75-vuotiaat eivät nykyään ole
vanhuksia vaan myöhäiskeski-ikäisiä.**

AINA OIKEAN IKÄINEN

**Olipa ihminen minkä ikäinen tahansa,
hän on aina oikean ikäinen.**

**Me ikäännymme kaikki
heti syntymämme jälkeen tasaisella tahdilla.**

**Vanheneminen on kuin vuorelle kiipeämistä;
hengästyit hieman, mutta näkymä on paljon
parempi!**

-Ingrid Bergman

VAARIT VAUVOJEN TUKENA, MUMMOT MUKSUJEN

Ikääntyneiden ihmisten osaamista täytyy hyödyntää paremmin niin työelämässä, vapaaehtoistyössä ja elämän arjessa.

ISOVANHEMMISTA Neljä viidestä tukee lapsiperheiden arkea.

OMAISHOITAJAT tekevät mittaamattoman arvokasta työtä. Ikäihmisten hoivapaikat eivät ikinä saisi riittävää määrää työntekijöitä, jos kaikki hoidettaisiin ympärivuorokautisessa hoivassa.

VAPAAEHTOISTYÖSSÄ aktiivisia ovat ikääntyneet ihmiset. Moni aloittaa uuden uran toisten auttajana, kun jää eläkkeelle.

PITKÄ ELÄMÄ, MUTTA MILLAINEN?

A photograph of an elderly couple in a bright, sunlit room. The woman, on the left, has short grey hair and is wearing a light blue button-down shirt over a white top. She is laughing joyfully, looking up towards the man. The man, on the right, is balding with a grey beard and is wearing a blue and red plaid shirt. He is looking towards the woman. The background shows large windows with a view of greenery outside.

Maailma on keskittynyt ihmisten fyysiseen hyvinvointiin.

Sairauksia ja niiden parannuskeinoja tutkitaan paljon. Elinajan odote on kasvanut

Olemme panostaneet liian vähän elämän laadun parantamiseen, vanhusten hyvinvoinnin kehittämiseen.

Koska elämme kauemmin, saamamme lisävuodet tulisi olla laatu-aikaa!

VAIKUTA HYVÄÄN ELÄMÄÄN ITSE

Elämänsä tyytyväisiä iäkkäitä yhdistää joukko toimintatapoja ja asenteita. Mielen hyvinvoinnille on tärkeää elämän tarkoituksellisuuden havaitseminen.

- **menneen hyväksyminen ja arvostaminen**
- **huumori ja leikillisuus**
- **toivo ja aloitteellisuus**
- **myönteinen suhtautuminen**
- **iän myötä tulevien vaivojen sietäminen**
- **sosiaalisuus**
- **avoimuus uudelle**
- **sekä muista välittäminen ja heidän auttamisensa**
- **halu antaa anteeksi ja olla kiitollinen**

IKÄÄNTYESSÄ AIKA AVARTUU

Korkeassa iässä suhde elämään ja aikaan avartuu.

**Puhutaan ikäkerrostumista, jotka ovat samanaikaisesti läsnä.
Vähän kuten puun vuosirenkaat tai sipulin kerrokset.**

**Samoin ihmiset voivat kokea kuuluvansa sukupolvien ketjuun,
olevansa osa sukupolvien helminauhaa ja ihmiskunnan taikka
suvun jatkuvuutta.**

**Näiden kokemusten kautta elämän rajallisuus näyttäytyy uudessa
valossa ja kuolema elämän jatkumon osana.**

IKÄSYRJINNÄSTÄ ON SYYTÄ PÄÄSTÄ EROON.

Aktiivinen ikääntyminen on tärkeä yhteiskuntapoliittinen tavoite ikääntyvissä yhteiskunnissa.

Palkkatyöhön keskittyminen jättää varjoonsa sen, että aktiivinen ikääntyminen tarkoittaa myös muunlaista toimeliaisuutta, joka saattaa hyvinvointia ikäihmisille itselleen, heidän läheisilleen sekä yhteiskunnalle laajemmin.

KOHTA JOKA KUUDES SUOMALAINEN ON YLI 75-VUOTIAS.

Nyt 75-vuotiaita on Suomessa yli 600 000 ja jo neljän vuoden päästä 700 000.

Ongelma ei ole ikääntyminen, vaan työikäisten määrän vähentyminen ja lasten väheneminen.

HUOLTOSUHDE HEIKKENEÉ

**Vain 31 kuntaa 309:sta
kasvaa siten, että lapsia
syntyy enemmän kuin
ihmisiä kuolee.**

HYVINVOINTIALUEIDEN TALOUSAHDINKO RAPAUTTAA PALVELUITA - KESTÄVÄT SÄÄSTÖT SYNTYVÄT HITAASTI

- **Vaikuttavuus ja tuottavuus**
- **Palveluketjuja parantaminen**
- **Integraatiota syventäminen**
- **Ylimääräisistä tiloista voidaan hankkiutua eroon**
- **Teknologiaa voidaan hyödyntää entistä paremmin jne.**

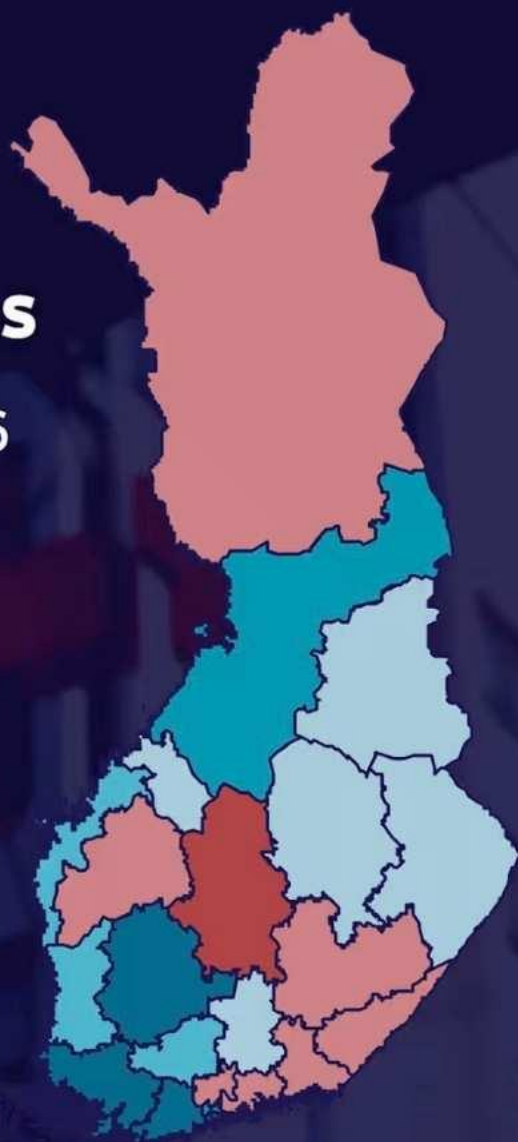
Erityisen haasteelliseksi tilanteen tekee se, että tiedossa olevia jälkirahoituksia ei saa budjetoida etukäteen. Tämä tiukentaa tasapainottamisvelvoitetta.

Hyvinvointi- alueiden vuoden 2025 tulos

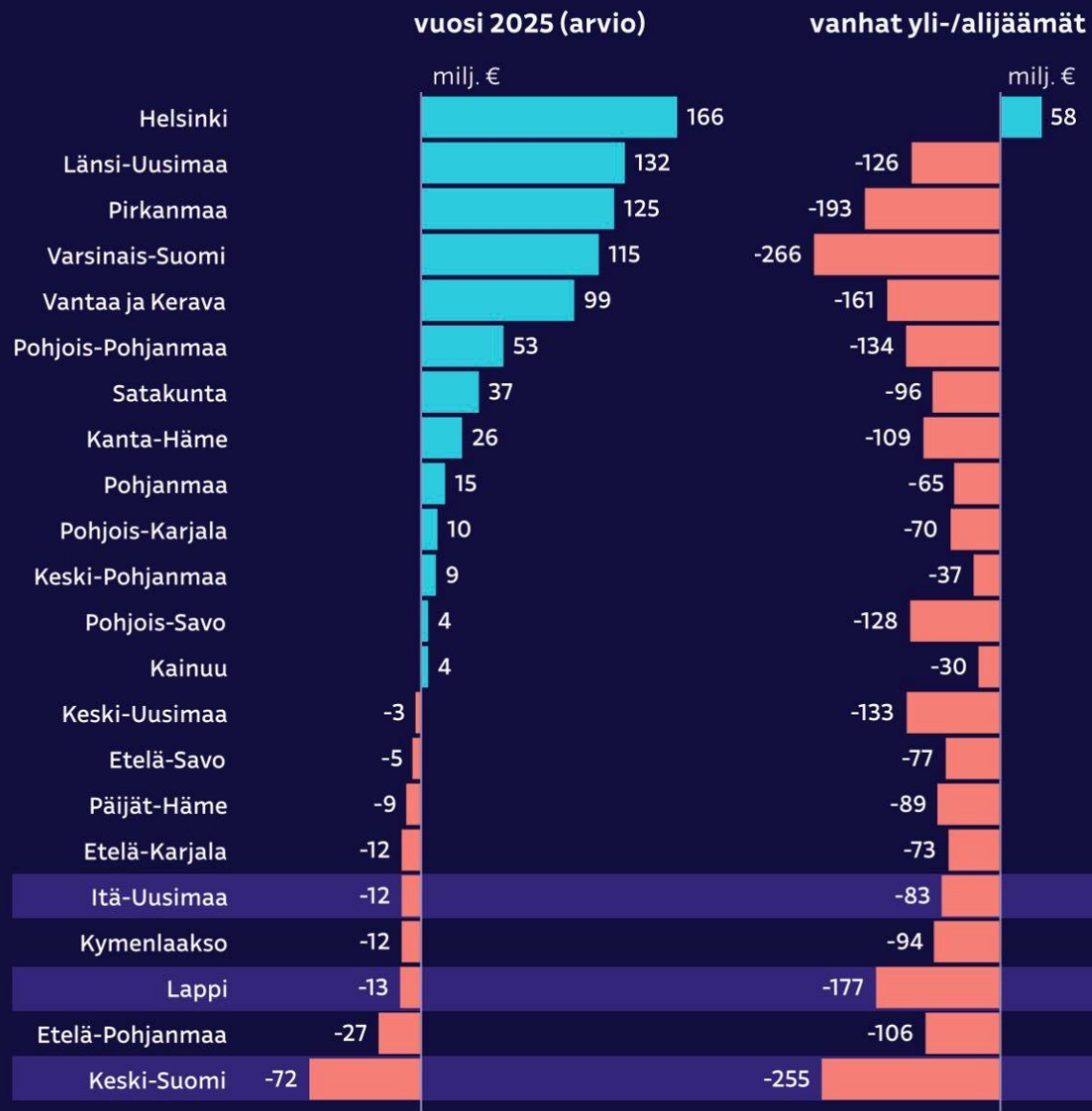
arvio tammikuussa 2026

Lähde: VM, hyvinvointialueet

Arvio vuoden 2025 yli-/alijäämästä. Vanhat yli-/alijäämät ovat kertyneet pääosin vuosina 2023–2024. Kymmenkunta hyvinvointialuetta voisi saada lisää aikaa vanhojen alijäämien kattamiseen.

HYVINVOINTIALUEILLA VÄKI VÄHENEÄ

**Osa perusteltuja rakennemuutokseen liittyviä ja hallinnon keventämistä
MUTTA osa pois hoivasta.**

**Hyvinvointialueet irtisanoivat viime vuonna lähes 1 300 henkilöä.
Lomautuksia oli vuonna 2025 hyvinvointialueilla noin 12 200:lla henkilöllä.**

Tänä vuonna:

- **Hyvinvointialueiden henkilöstövähennysten piirissä tai irtisanomisuhan alla on arvioitu olevan yli 1700 henkilöä.**

Alueet eriytyneitä:

- **Helsinki sekä Vantaa ja Kerava ei tarvetta vähentää väkeä**
- **Arviointimenettelyssä oleva Keski-Suomi on jo vähentänyt 1 200 työtehtävää ja suunnittelee 500 henkilötyöpanoksen vähentämistä lisää**

HYVINVOINTIALUEIDEN RAHOITUS KAIPAA KORJAUSTA

Rahoituslaki tehtiin täysin erilaisessa toimintaympäristössä

- Vuokrat asettuivat yli markkinahinnan**
- Palkkaratkaisu sotealalla oli antelias, vaikkakin ansaittu**
- Inflaatio alussa nosti hintoja**
- Korkopiikki söi resurssia, samoin energiakulut**
- Diagnostiikkatiedot eivät olleet kohdallaan**

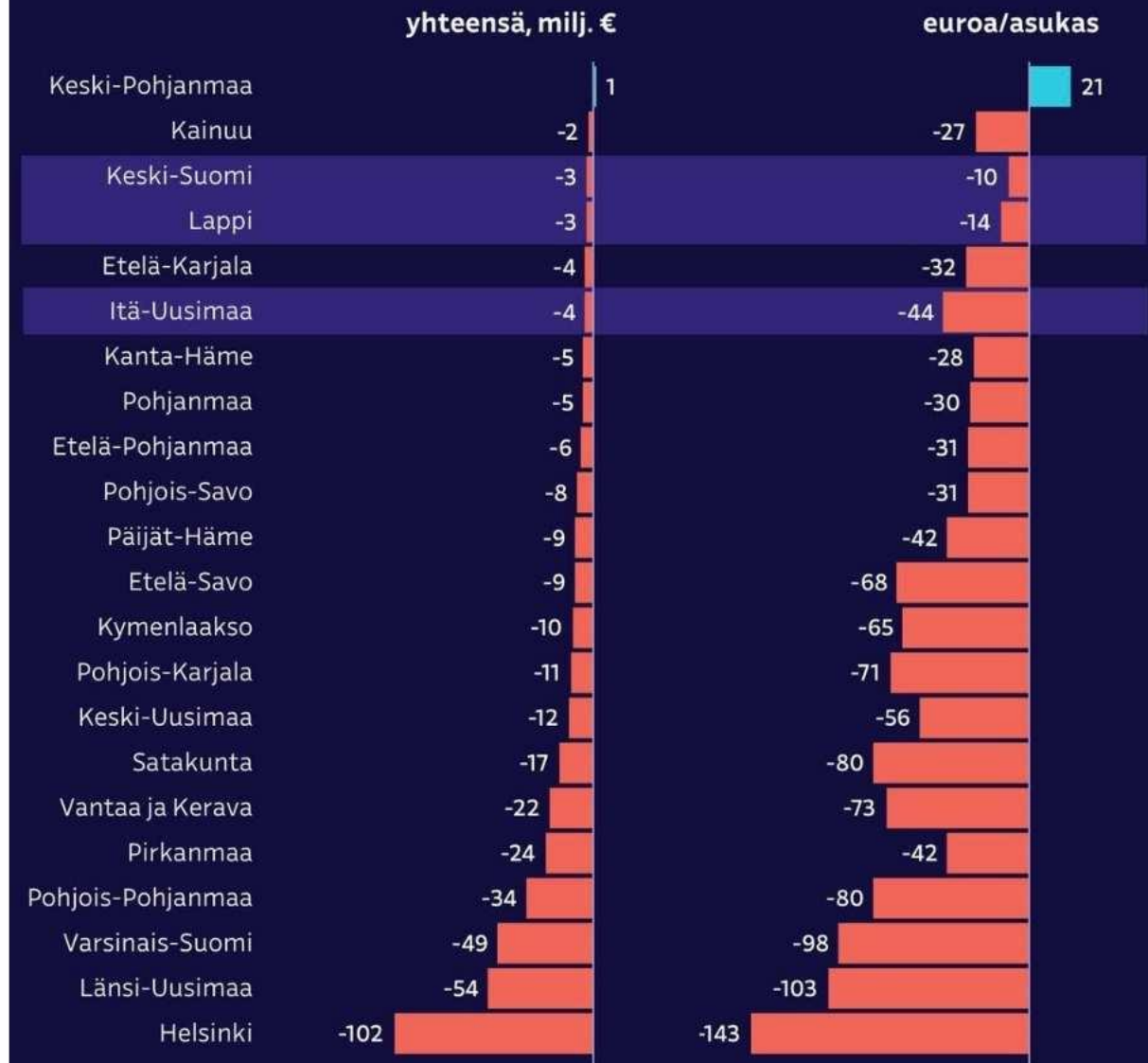
**Alussa neljänä vuonna tulee vain kahden vuoden täydet tulot,
mutta neljän vuoden täydet menot.**

Tasapainovelvoite on isolle osalle alueita tosi kova!

HALLITUS TIUKENTAA SÄÄSTÖLINJAA JA UUDISTAA RAHOITUSTA

Näin hyvinvointialueiden rahoitus muuttuisi hallituksen esityksessä vuonna 2029 nykyisin mukaiseen tasoon verrattuna

arviointimenettelyssä olevat hyvinvointialueet

VAATIMUS FIKSUISTA DIGIPALVELUISTA

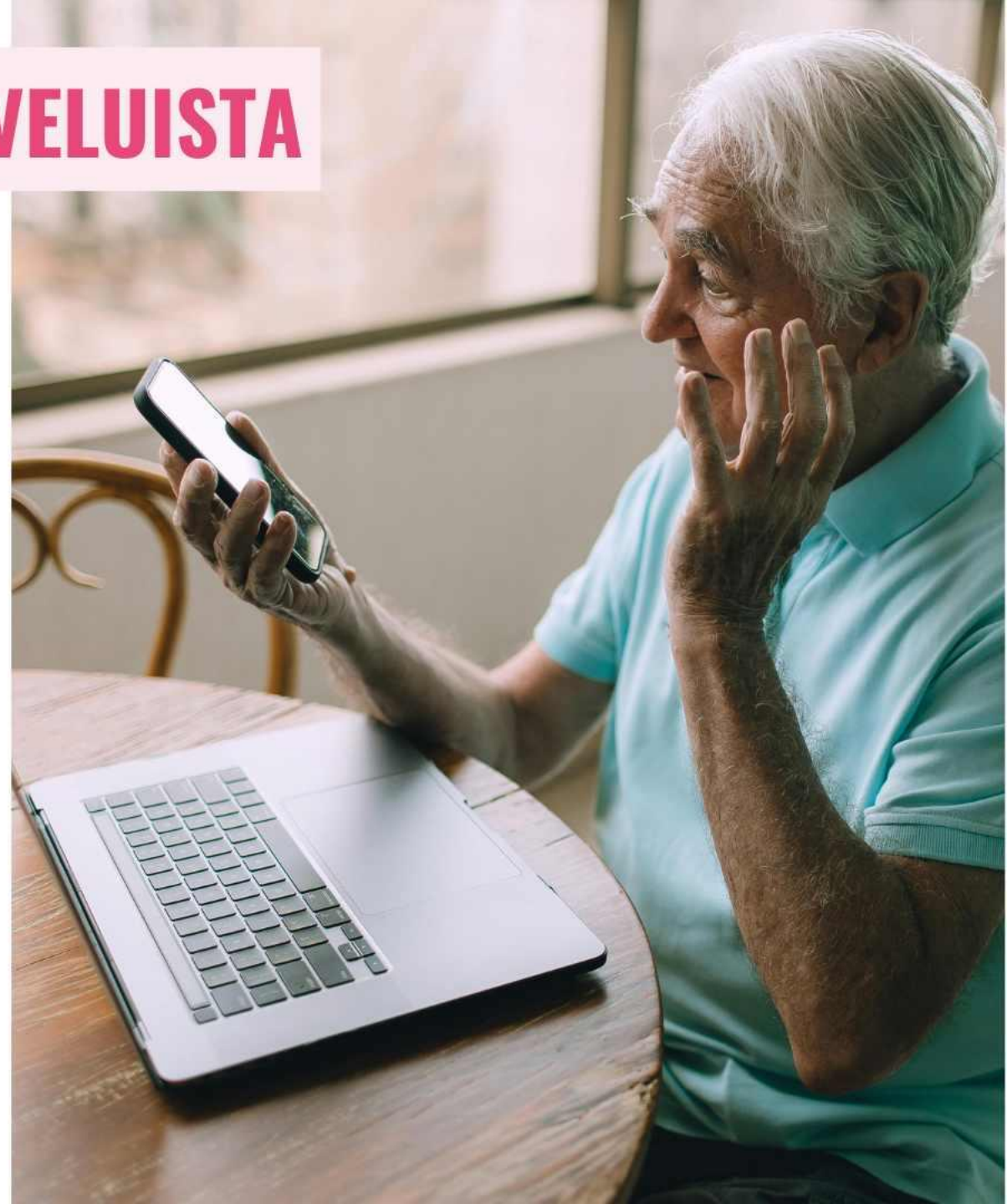
Digitalisoiminen aiheuttaa hankaluuksia monelle ikääntyneelle.

Digitaitoisten ikääntyneiden asiointi on helpottunut.

Vahvistettava sitä, että ikääntyneet pääsevät oppimaan ja ylläpitämään digitaitojaan ja saamaan luotettavaa tukea digiasiointiin.

Muutoin

- seurauksena eriarvoisuutta
- turhaa riippuvuutta muiden avusta.

JOKA MUMMOSTA/PAPASTA EI TULE DIGINATIIVIA TEKEMÄLLÄKÄÄN

Kaikille iäkkäille realistiset mahdollisuudet oppia ja digitaitoja ja saada turvallista digitukea

Kunnille koordinaatiovastuu ja järjestöjen digituen toiminnalle jatkuvuutta.

Harkittava viranomaispalvelua toisen puolesta tehtävään digiasiointiin.

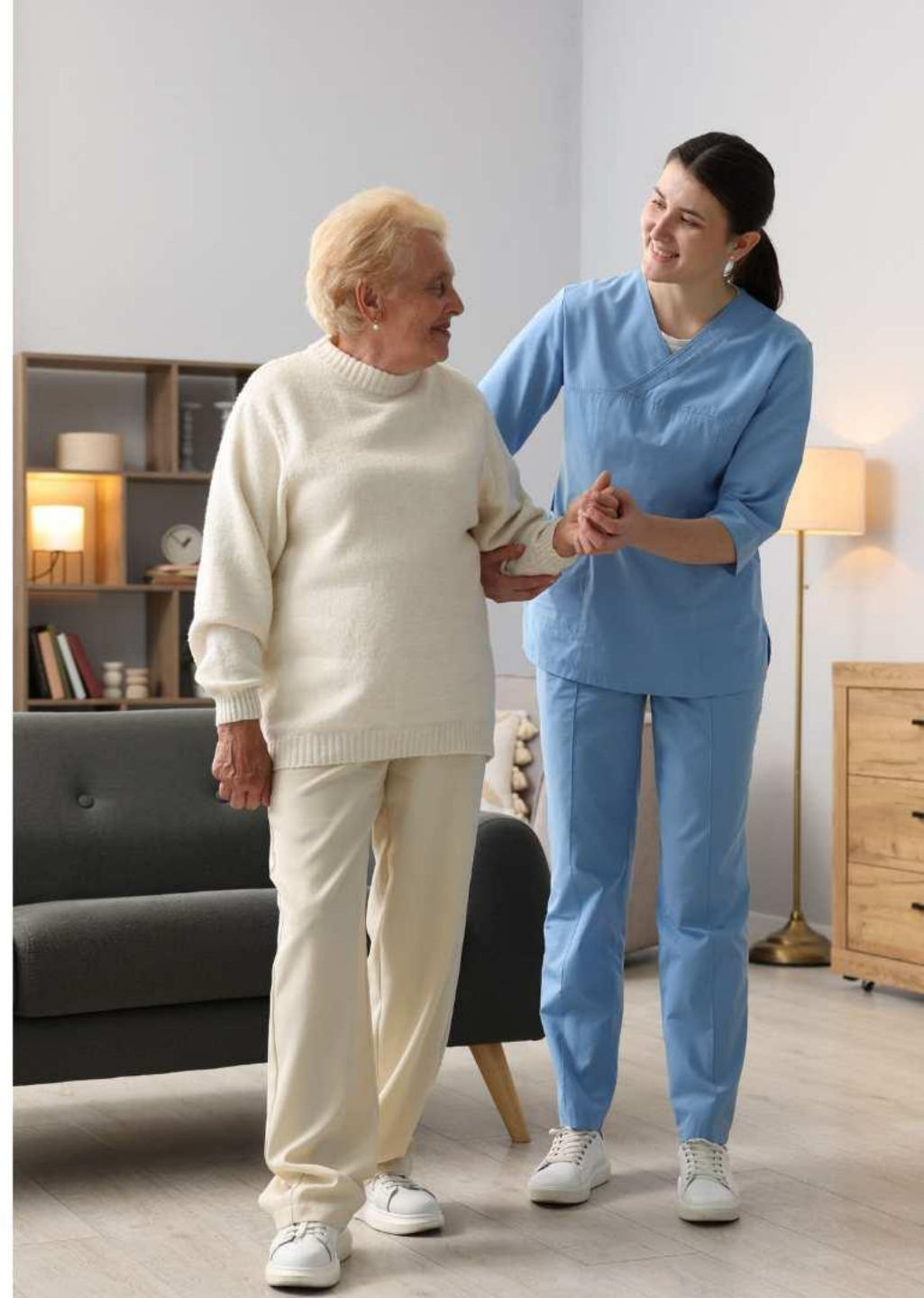
IKÄÄNTYNEIDEN HOIVAN KYNNYS KIVUNNUT KORKEALLE

Monella ikääntyneellä suuria vaikeuksia saada sosiaali- ja terveyspalveluita (säästöt).

**Vanhuspalvelujen saatavuus vähentynyt kokonaisuudessaan
THL:n (2025):**

- Ympäri vuorokautisen hoidon (palveluasuminen) saamisen kriteerit tiukentuneet. Hoivakodeissa asutaan entistä lyhyempi aika**
- Kotihoitoa saa valtaosin vain ne, joilla avun tarve useita kertoja päivässä. Keskimääräinen käyntiaika noin varttitunti.**

Yhteisöllinen asuminen kirous vai siunaus.

KUNNISSA PÄÄTETÄÄN MYÖS IKÄIHMISTEN ASIOISTA

Kuntien tehtävänä edistää iäkkäiden asukkaidensa

- **hyvinvointia,**
- **terveyttä,**
- **toimintakykyä**
- **itsenäistä suoriutumista**
- **yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.**

Ikäystävällinen kunta luo mahdollisuuksia hyvään elämään kuunnellen iäkkäiden asukkaittensa toiveita ja tarpeita

PIENELTÄ TUNTUVILLA ASIOILLA ON MERKITYSTÄ

Se miten bussit kulkevat,

- onko kävelyreiteillä tuoleja, joilla voi huilata
- kuinka hyvin lumet luodaan teiltä ja jalankulun väyliltä

ei ole yhdentekevää.

**Ikäihmiset hyödyntävät monipuolisesti monia
kunnan palveluita**

- **Kulttuuri**
- **Urheilu**
- **Liikkuminen**

Eeva Kilpi on kysynyt ”Miten osaa olla vanha, kun on vastikään oppinut olemaan nuori? ”

Ehkä olemista helpottaa se, sanotaan ”Kun ihminen on kahdenkymmenen, hän tietää kaiken. Ollessaan kuudenkymmenen hän toivoo, että olisi jotain, mitä hän todella tietäisi. ”

Kaikkeä emme voi koskaan tietää, mutta sen tiedämme, että kaikkina aikoina on syytä elää täysillä.

KIITOS

Tarja Filator

